AMAD
GVIME
LOMARENSI

OLIM PRIMARII SACRÆ
Theologiæ Professoris,

OPVSCVLVM

SINGVLARIA VNIVERSÆ FERE THEOLOGIÆ
Moralis complectens, aduersus quorumdam expostulationes
contra nonnullas Iesuitarum opiniones Morales.

AD TRACTATVS.

De Peccatis.	De Horis Canonicis.	De Baptismo.
De Opinione probabili.	De Sacrificio Missæ.	De Pœnitentia.
De Fide.	De Ieiunio.	De Eucharistia.
De Charitate.	De Simonia.	De Matrimonio.
De Iustitia & Iure.	De Vsuris.	De Censuris.

EDITIO NOVISSIMA AB AVTHORE
correcta & locupletata, necnon suis indicibus illustrata.

LVGDVNI.
Sumpt. PHIL. BORDE, LAVRENTII ARNAVD,
PETRI BORDE, ET GVILL. BARBIER.

M. DC. LXIV.
CVM APPR. ET SVPERIORVM PERMISSV.

PRÆFATIO DEDICATO[RIA] ad Lectorem.

CONTRA Societatis Iesu Scriptores in dies augetur inuidia, crudelitas inualescit, & de victoria sibi blanditur, licet per latus hostile in suamet ferrum viscera conuertat. Anonymus (nescio quis) contra moralem Iesuitarum doctrinam annis elapsis famosum libellum quamplurimis probris, & contumeliis contextum per Germaniam sparsit; eorum, vel vt potius dicam, vnius, vel alterius Iesuitæ opiniones, improbabilitatis, scandali, temeritatis, & erroris nota denigrantem. Memini, dum eum legerem, epistolæ D. Hieronymi ad Augustinum. (Epist. 14. tom. 2. epist. Aug.) expostulantis de libro illius per Italiam sparso, in quo taxabatur locus à D. Hieronymo non recte expositus in epistola ad Galatas. Vbi ad Augustinum, sic Hieronymus scribit. [*Nonnulli familiares mei, quorum Hierosolymis, & in Sanctis locis permagna copia est, suggerebant, non simplici à te animo factum, sed laudem, atque rumusculos, & gloriam populi requirente: vt de nobis cresceres, & multi agnoscerent, te prouocare, me timere; te scribere vt doctum, me tacere vt imperitum. Et tandem inuenisse, qui garrulitati meæ modo imponeret. Ego autem, vt simpliciter fatear dignationi tuæ, primum idcirco respondere nolui, quia tuam liquido epistolam non credebam, nec (vt vulgi de quibusdam prouerbium est) licitum melle gladium. Deinde illud cauebam, ne Episcopo communionis meæ viderer procaciter respondere, & aliqua in reprehendentis epistola reprehendere. Præsertim cum quædam in illa hæretica iudicarem.*] Hucusque Hieronymus cuius reasumens verba, simpliciter fateor prædicto Anonymo, primum idcirco, cum Louanij, anno 1646. euulgauit) respondere nolui, quia libellum à viro Theologo elaboratum liquido non credebam, vtpote qui opiniones non tam vnius, vel alterius Iesuitæ, quam aliorum Doctorum communes, infamiæ nota aspergeret, impiaque censura damnaret. Deinde calamum aptare hæsitaueram: tum quia Iesuitæ silentio spreuerant, calumnianti, vel sic exprobrantes, quod firmissimum suæ doctrinæ Murum, adamantinis opinioni-

... peritissimis Magistris constructum arietasse atten-
... ne viderer procaciter respondere, & in reprehendentis li-
... reprehendere. Tum quia Louanij, eodem anno 1646. ... reiece... acutissimus Ioannes de Caramuel, in Theologia Morali, lib.2.disp.12. num.1311. ibi. [Nescio quis Anonymus contra Iesuitas virus euomit, &c.] Vt refert R.P.M.Ioannes Martinez de Prado, Ordinis Prædicatorum in Academia Complutensi Vespertinæ D. Thomæ Cathedræ meritissimus moderator, tom.1. Theol. moral. cap.15. quæst.vltima §.6.num.49. ibidem edito anno 1654. [Illud inquit, velim sine nota ne prætereas, quod sub voce Anonymi impugnat dominus Ioannes de Caramuel septem ab hinc annis libellum, &c. In quo attexitur Cathalogus opinionum Societatis laxantium conscientiam.]

Hæc, inquam, ab opusculo exarando retardarunt. Sed proh dolor! Vix quinque Propositiones Cornelij Iansenij Episcopi Iprensis damnatæ fuerunt vt hæreticæ ab Innocentio X. anno 1653. in Bulla quæ incipit. [Cum occasione], expedita die 31. Maij (quam contra nonnullos ex discipulis pertinaciter in eadem hæresi, variis quæsitis coloribus, persistentes innouauit Alexander VII. anno 1656.) Quando libellũ pene extinctum, & ad fauillas redactum, quidam ex Iansenistis, à quibus promanauit, vt refert Bernardus Stubrockius, in Notis, contra quosdam huius furfuris homines, editis Coloniæ, anno 1659. fol.6.dicens. [Liber ille famosus, quem Theologiam moralem Iesuitarum nescio quis de grege inscripsit, ex centonibus Molinæi compactus fuit.] In Societatis, inquam, odium suscitatum, in variosque tractatus, & epistolas, non vno idiomate digestum, dissectumque, per vniuersum fere orbem, rabido furore correptus dispersit. Quod silentio quidem, non modestiæ parcere coëgit. Mirabitur nemo, qui expenderit, idem prorsus, in causa non dissimili, Basilio Magno contigisse, vt ad exemplar posteritati reliquit in Epistola 73. *Vnde & ego, vbi plures percepi contra me circumferri epistolas, quibus perstringamur, ac notemur, cogitaui quidem silentium esse, quod, & feci. Quoniam vero multos iam silentium nostrum eo rapuisse video, vt ex illo calumnias confirmarint, nosque non lenitatis, & patientiæ gratia, sed quod ad expromendam veritatem, os aperire neutiquam ausim, eoque silere me arbitrentur. Ob eam causam scribere conatus sum. Quanquam æquo iudici ad veritatis declarationem, ipsa rerum cognitio satis est. Qui enim errorum nos insimulant, conspicuè deprehensi*

prehensi sunt hæreticorum fauere parti. Quid opportunius? Sed non minus ad rem nostram in epistola 79. *Tempus esse tacendi, & tempus loquendi sermo est Ecclesiastæ. Et nunc igitur, quoniam abunde sat silentij hactenus præcessit, opportunum deinceps erit, vt ad patefactionem eorum quæ ignorantur, os nostrum aperiamus, &c. Silentio res tristes ferendas esse putaui, fore ratus, vt ipsis aliquando operibus veritatem edocentibus, non nil corrigentur. Neque enim ex malitia aliqua, sed per ignorantiam talia contra nos dicere arbitrabar. Quoniam vero inimicitiam vnà cum ipso tempore magis inualescere video, & aduersarios meos ab his, quæ initio sparserant, nil immutare; nec aliquam impendere curam, quo præteritis medeatur, sed magis illa repetendo obfirmare, & ad scopum, quem sibi ipsis initio præfixerunt, composito gressu contendere, vt & vitam nostram affligant, & nominis nostri opinionem apud fratres callido commento polluant, iam mihi non videtur tutum, vt silentio me cohibeam amplius.* Hactenus Basilius Magnus. Cuius vestigia ex eisdem causis premere, non iam consilij, sed necessitatis nobis erit. Nam cum Iesuitarum moralis doctrinæ lacte omnes fere Theologiæ Professores, à tyrocinio mulceantur in omnes iacula contorsit Anonymus: omnes vno ictu ferimur. Quem propterea repellere tenemur, vt cum D. Thoma, & Magno Gregorio, tradit Syluester verb. [Contumelia] num. 5. Vbi inquirens. [Vtrum homo teneatur contumelias sustinere?] respondet: [Quandoque tenemur non sustinere. Primo, quando hoc cederet in bonum irrogantis: vt puta, ad reprimendam eius audaciam, iuxta illud Prouerb. 17. *Responde stulto iuxta stultitiam suam.* Id est, secundum quod eius stultitia meretur. Secundo, quando ex sufferentia, aliorum profectus impediretur. Et hæc sententia Gregorij Homil. 9. super Ezechielem.] Intentum hoc mira eruditione prosequitur Angelicus Præceptor Opusculo 19. cap. 14. contra nonnullos contendentes, quod Religiosi suis detractoribus resistere non debent. [Patet, inquit, quod Apostolus, (2. Corint. 10.) his, qui de se mala disseminabant, restitit. Item Gregorius Homil. 9. primæ partis super Ezechielem. Hi quorum vita in exemplum imitationis est posita, debent, si possunt detrahentium sibi verba compescere, ne eorum prædicationem non audiant, qui audire poterant: perfecti autem viri sunt, quorum vita in imitatione est posita, ergo ipsi debent compescere linguas detrahentium, cum possunt. Item Augustinus, in secundo de Trinitate. Gratanter suscipit osculum columbinum pulcherrima, & modestissima Charitas,

 dentem

dentem autem caninum, vel euitat castissima, cautissimaque humilitas, vel retundit solidissima veritas. Ex quo patet, quod canini dentes detractorum, quandoque sunt euitandi, quandoque retundendi. Item hoc patet multorum exemplo Sanctorum, vt Gregorij Nazianzeni, Hieronymi, Bernardi, & multorum aliorum, qui apologeticos fecerunt, & epistolas quibus se excusarent ab his, quæ eis imponebantur.] Hactenus. D. Thomas, Sanctorum ergo Patrum vestigiis insistens, pensum soluens (quia Iesuitæ doctrinæ addictissimus) opusculum hoc apologeticum communi luci dare decreui; non ad reprimendam Anonymi audaciam, vt consulit Syluester supra, sed ne animarum profectus, cui toto nixu Iesuitæ omnes dediti sunt, ex his, quæ contra eorum moralem doctrinam obiiciuntur, ne in pusillis quidem, & ignorantibus impediri posse videatur: tum vt à calumniis vindicata inimicorum etiam calculo firmetur, & possit iterato cum Augustino (epist. 15.) exclamare vniuersa Societas. [*Hoc est, quod acute vidit, qui dixit, vtiliores esse plerumque inimicos iurgantes, quam amicos obiurgare metuentes.*]

Prodiit etiam Groningæ, anno 1654. libellus alter famosus contra Scholasticam Iesuitarum Doctrinam, cum hac impudentissima inscriptione. [Apologia nouissima pro Sancto Augustino, Iansenio, & Iansenistis contra Pontificem, & Iesuitas. Authore Samuele Maresio. Nimirum, aduersus nuperam Constitutionem Innocentij X. qua in gratiam Iesuitarum, & Pelagianorum contra Augustini, & Iansenij sequaces declarantur, & definiuntur quinque propositiones in materia fidei.] Sic ibi. Sed quænam maior Societatis laus, quam eandem cum Ecclesiæ Capite in materia fidei subiisse fortunam? Quinam gloriosior contra hæreticos doctrinæ triumphus, quam eisdem calumniarum telis impeti, hostemque habere communem? Maresio modo parcam, quia hæretica perfricatæ frontis libelli inscriptio maxima Iesuitarum doctrinæ commendatio est. Nec id nouum hæreticis: ducem habuit perfidissimum Kemnitium, qui suum librum inscripsit. [Contra Theologiam Iesuitarum. Quorum elogij rationem reddit Vertacherus insignis Caluinista, in epistola dedicatoria ad librum de Verbo Dei.] Quia [In eorum, inquit, scriptis melius, & certius cognoscimus, quid Catholici in quacumque causa teneant, quibus potissimum argumentis nitantur, & quæ si ipsa quodammodo Papismi medulla, quæ non magis in Papa, quam in Iesuitis inesse creditur.] Hanc Iesuitis gloriosam reddunt hæretici

causam

causam libros edendi contra Scholasticam illorum Theologiam. Quam autem habuerit Anonymus spargendi libellos contra Moralem, non credo reddidisse fideliter, sed sub dolere tacuisse.

Igitur vt Iesuitarum opiniones, quas vt eorum commenta ex ipsorum, (vel potius Dianæ) scriptis, labore improbo, aut saltem ore, exscripsit, aut euulgavit Anonymus, non esse censura ab ipso fulminata dignas, omnibus etiam indoctis dilucide constet. Et (vt optime ait M. Ioannes Martinez de Prado vbi supra.) [Authorem libelli nec à limine salutasse D. Tho. doctrinam, quod (quod inquit) cuilibet est per se notum.] Primis restituam Authoribus. Et à quibus (si impostulas demas) Iesuitæ hauserint, fideliter indicabo. Et quia nullum pro veritate doctrinæ, nedum probabilitate, qua moralis Theologia contenta est; testimonium maius; quam ab omnium Magistro D. Thoma, eiusque discipulis originem duxisse, illorum, fidelissime transcriptis verbis, suffragia referam, satisque mihi gloriæ relinquetur, si cum Augustino, (epist. 15. Anonymo reprehendenti respondere possis. *Reprehendi non meruit, quod recte defendi potest.* Et superius. *Si ea in me reprehendis, quæ reprehendenda non sunt, te lædis magis, quam me, quod absit à moribus, vt hoc facias voluntate lædendi, culpans in me dente maledico, quod mente veridica esse scis non culpandum.*

Finis huius Lucubrationis est, suadere Lectoribus, opinionum cōgeriem, ob quas nōnullis Societatis Scriptoribus impingitur nouitatis nota, fuisse ab antiquioribus traditam, vt vel sic apertissime notam diluam, inuidiamque in se conflatam facile Scriptores declinent. Cæterum de aliis antiquorum sententiis, quas obiter referam, iudicium breuitati consulens rarissime feram: tum quia fusiorem calamum exigunt; tum quia præsentis instituti non est propriam sententiam proferre, sed pro Iesuitarum Authores congerere: quorum fundamentis, & authoritate directe, vel indirecte, formaliter, vel illatiue, morales illorum opiniones à censuris ab Anonymo latis liberentur. Quapropter aliorum sententias prælibasse contentus, earum de probabilitate, vel improbabilitate iudicium, doctoribus remitto. Indicare tamen non desinam aliquarum, si ab aliis forsan traditam, censuram, inuenero. Et præcipue quam semper veneror Supremi Tribunalis Sanctæ Inquisitionis, vt quibus nigrum theta à censoribus Fidei præfixum legeris, fugias. Insuper monitum te velim, ne ex numero, aut grauitate Doctorum, qui in hoc opere diligenter afferuntur, cuiusque opinionis probabilitatem inferas. Sed aliunde rem perpendas,

perpendas, consulasque Doctores, qui minutius sententias concidunt, & in examen adducunt.

Apologiam ergo sic contexere curabo, vt nemini sit offensioni, vtilitati omnibus. Tum quia volumine breui variarum opinionum moralium notitiam haud difficile ebibent. Licet enim nulli me adscribere velim, quæ inter Doctores probatæ authoritatis communis non sit, quam plures tamen in Theologia singulares ex aliorum mente refero; non vt probabiles, sed vt Anonymi non simplex inde innotescat animus, qui non eas, vt debuisset, sed quæ vnius, vel alterius Iesuitæ, etsi inter alios communes, in censuram vocauit. Tum quia omnibus Theologiæ professoribus, veritatis speculum, Iesuiticæ absque neuo referens Doctrinæ vultum, hoc obiicitur opusculo; quod fulgentissima Thomistarum face in Phœbea D. Thomæ luce irradiatum, omnes calumniarum nebulas chrystallum obscurare nitentes compellit euanescere: omniumque accendit animos, vt idem in Domino Sapientes Catholicæ Fidei puritati, & animarum saluti, corde vno, & calamo vno, Vniuerso acclamante incumbant. Hic est Lucubratiunculæ scopus, amice Lector, attingam, si oppellam hanc, vt spero non iniucundam, candida perlegas mente. Vale.

extrait de l'histoire des ouvrages des savans janvier
1688 art. 15 decl. de N. Philalethe ... a la fin des reflexions sur
la bulle par laquelle le pape Innocent XI condamne le livre du P. Moya sous
le nom d'Amadeus Guimenius j'ay fait remarquer que le pere Moya pour
donner quelque autorité à son livre en fit luy meme une pompeuse approba[tion]
... je l'avois cru ainsi de bonne foy sur le temoignage que le P. Nicolas
provincial des capucins de la province de [illegible] en avoit donné l'annee
1665 declarant qu'il n'y avoit point eu de capucin du nom ... ny de
province ... mais un appelé Daniel Campfordus pour
refuter cette remarque a rapporté divers temoignages tant des capucins
d'Espagne que d'autres personnes qualifiees qui declarent et assurent
avoir connu le pere L... a Val... et qu'il y a en
Espagne une province des capucins qui s'appelle la province Sanguinis
Christi ... je reconnois que je me suis trompé dans cette remarque
et qu'il n'y a pas de raison suffisante pour assurer que l'approbation
... soit supposee ... sans neanmoins pretendre qu'il soit certain
que cette approbation soit veritablement du P. Luisius ... et
sans approuver en aucune maniere ni directement ni indirectement
la doctrine du livre du P. Moya ou Amad. Guim. que je tiens
pour detestable et pour tres justement condamnee le 29 decemb.
1689 . N. Philalethes

APPRO